

FAZEKAS ISTVÁN

A MAGYAR UDVARI KANCELLÁRIA LETÁRA 1577-BŐL

A magyar koraújkor köz-igazgatástörténet kevésbé ismert fejezetei közé tartozik a Magyar Udvari Kancellária 1526–1690 közötti története. Bár a Mátyás- és Jagelló-kori kancelláriai működést feldolgozó Szilágyi Loránd tervbe vette munkája folytatását, az 1526 után rész soha nem készült el¹. Szilágyi ugyan áttanulmányozta a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchivban és a budapesti Országos Levéltárban őrzött idevágó iratanyagot, de a várt monográfia helyett csupán egy rövid cikk látott napvilágot a királyi titkárok működéséről.² A kancellária története továbbra is feldolgozásra vár. A nem könnyű feladat megoldásához némi adalékot szolgáltathat az a leltár, amely 1577 márciusában, az akkori kancellár Liszthy János győri püspök-kancellár halála után került felvételre, és a Haus-, Hof- und Staatsarchiv Ungarische Akten nevű állagában található.

Liszthy (List, Listhius) János a Magyar Udvari Kancellária humanista-tiszviselő munkatársai sorába illeszkedik, akinek neve több mint húsz éven át kapcsolódott össze a kancellária intézményével.³ Magáról a Liszthy (Listius) családról nem lehet sokkal többet tudni, mint amit az 1573-ban kelt nemesség-megerősítést tartalmazó oklevél elárul róla. Liszthy János nagyapja, Henrik még Stájerország és Karinthia birtoklója felett, III. Frigyes és Mátyás király között vívott háborúban tett szolgálatokat a Habsburg-császárnak. A jutalmul kapott privilégiumok azonban elpusztultak Villach város 1524-ben elszenvedett tűzvészében, az apa, Kristóf hosszú hánykódás után Erdélyben, a Szászföldön talált otthonra. Később, pl. Lippa ostromakor a szász csapatokat vezette. Magáról Liszthy Jánosról csak annyit lehet tudni, hogy fiatalon különböző fejedelmi udvarokban szolgált. Ez a homályos fogalmazás arra hagy gyanakodni, hogy igaz az a különböző feldolgozásokban fel-

1 *Szilágyi Loránd*: A magyar királyi kancellária szerepe az államkormányzatban, 1548–1526. In: Turul 44. (1930) 45–83. p.

2 *Szilágyi Loránd*: A királyi secretariusok intézménye és az újkor magyar állam. Emlékkönyv Domanovszky Sándor hatvanadik születésnapjára. Bp. 1937. 556–581. p.

3 Pályafutása még feldolgozatlan. Életrajzát összefoglalta *Szinnyei József*: Magyar írók élete és munkái I–XIV. köt. Bp., 1891–1914. itt VII. köt. 1289–1291. p. Legújabbban: Új Magyar Irodalmi Lexikon. Főszerk.: Péter László. II. köt. Bp., 1994. 1228. p. Itt is úgy szerepel, hogy 1551-ig Izabella titkáraként tevékenykedett, erre azonban eddig nem találtam forrásutalást.

bukkanó vélemény, hogy ifjan Izabella királyné titkára lett volna.⁴ A nagyszzebeni származású Liszthy János és testvére, Sebestyén 1553-ban bukkannak fel először kancelláriai tisztviselőként. Ekkor a fiatalabb testvér Sebestyén (†1560) mint a kancellária jegyzője egy formuláskönyv elkészítésébe kezdett, amelynek címlapján bátyját, Jánost mint kancelláriai *conservator*t és titkár szerepelteti.⁵ Ugyancsak mint kancelláriai *conservator* és titkár szerepel János azon a nyomtatványon, amelyet a taníttatásáért hálás öccse ajánl neki 1553 őszén.⁶ A Liszthy testvérek gyorsan felismerték állásuk előnyeit, és már 1554. február 1-jén címeres levelet szereztek az uralkodótól.⁷ János pozícióját lényegesen megerősítette, hogy 1555-ben házasságot kötött Oláh Lukréciaival, aki valószínűleg Oláh Miklós esztergomi érsek, főkancellár törvénytelen lánya volt.⁸ A házasságból két fiú és két lány született. Liszthy egészen az érsek haláláig a kancellária titkáráként tevékenykedett. 1562-ben a titkárság mellé királyi tanácsosi kinevezést is kapott, az ekkor kelt szabályozás szerint évi 600 gulden fizetésre volt jogosult, amelyből 400 aranyat a kancellár 1400 guldenes fizetéséből vontak le számára, további 200-at pedig a Magyar Kamara tartozott kifizetni.⁹

4 Liszthy család nemesség megerősítése II. Miksától 1573. szeptember 8. Bécs. Primási Levéltár (Esztergom) Világi Levéltár Acta radicalia Classis T. Nr. 168.

5 „Stylus cancellariae per Sebastianum Listhium Cibiniensem sub revrendissimo in Christo patri Nicolao Olah... secretario vtro ac conservatore egregio domino Joanne Listhio Wiennae foeliciter inchoatos Anno Domini 1553“ Österreichische Nationalbibliothek (Bécs) Handschriftensammlung Cod. 8471. Tartalmi ismertetése Kovachich Márton György, Formula solennis styli... Pesthini, 1799. XXXIX–LVIII. Liszthy Sebestyénre ld. *Szinyei*: i.m. VII. köt. 1296–1297. p.

6 Evangelia dominicalia ex tempore versa per Sebastianum Listhium Transylvanum Cibiniensem. Viennae, excudebat Michael Zimmermann. Viennae, 1553. RMK III. 411. Az ajánlólevélből kiderül, hogy Liszthy Sebestyén mestere Lukás Agathopedius (Gutenfelder) volt, praceptorát pedig Szegedi Lukácsnak hívták. Sebestyén egyébként a bécsi egyetem magyar nációjának anyakönyvében is felbukkant 1555-ben. *Schrauf, Karl*: Die Matrikel der ungarischen Nation an der Wiener Universität 1453–1630. Wien, 1902. 208. p.

7 Másolata az említett formuláskönyvből, fol. 81r–82r.

8 Az eddigi magyar szakirodalom az érsek testvére Oláh Máté fia Tamás gyermekének tartotta Lukréciait. A kitünő bécsi helytörténész Richard Perger figyelte fel a tényre, hogy a korabeli forrásokban pl. Oláh végrendeletében nem így jelölik, csupán egyszerűen mint domina Lucretia szerepel. *Perger, Richard*: Das Palais Esterházy in der Wallnerstraße zu Wien. Wien, 1994. (Forschungen und Beiträge zur Wiener Stadtgeschichte 27.), 18, 83. Ismertetése *Gecsényi Lajos*: Két könyv Bécs és Magyarország kapcsolatainak történetéről. In: Levéltári Szemle 44. (1995) 81–83. p.

9 Österreichisches Staatsarchiv, Wien (= ÖStA) Finanz- und Hofkammerarchiv Hofkammerarchiv (= FHKA HKA) Ungarische Gedenkbücher Bd. 392. fol. 6v–7r., és Status rogationum Camerac Hungaricae 1573, Hoffinanz Ungarn (= HFU) r. Nr. 52. Konv. 1587. dec. fol. 163v.

Az állami tisztviselők korabeli gyakorlatát követve ezekben az években, többnyire testvéreivel együtt, kisebb birtokadományokat szerzett.¹⁰ Oláh Miklós halála után (1568. január 14.), illetve Verancsics Antal főkancellársága idején (1569–1573) mint alkancellár vezette tovább a kancelláriát.¹¹ Verancsics halála után (1573. június 15.) az esztergomi érsekség üresedése miatt megkapta a kancellári, illetve főkancellári tiszteletet (a források mindkét megjelölést használják az esetében).¹² Felesége halála után egyházi pályára lépett, és 1568 márciusában adományt kapott a veszprémi püspökségre, majd 1572 nyarán győri püspökké nevezték ki, amely tisztelet egészen haláláig viselte.¹³ 1576-ban adományt szerzett Köpcsényre, amely később a család legfontosabb birtoka lett.¹⁴ Liszthy János 1577. március 5-én Prágában hunyt el, ahova tiszteinek megfelelően az uralkodót követte.¹⁵ Végrendelete értelmében belső részeit a prágai Szt. Vid székesegyházban, testét az udvari nemesség által kedvelt bécsi Szt. Mihály templomban helyezték nyugalomba.¹⁶ Hivatalnoki tevékenysége mellett ismert mecénás és humanista volt, pártfo-

-
- 10 Pl. 1554-ben Vizaknai Ferenc magszakadása után az erdélyi Fehér megyében szerzett birtokrészeket. Magyar Országos Levéltár (= MOL) A 57 Libri regii 3. köt. 250. 1558-ban Kecskeméten jutott tulajdonhoz.. Uo. 3. köt. 557. (A Királyi Könyvek esetében a MOL CD-Rom kiadását használtam.)
- 11 Említve már 1568. május 28-án ebben a minőségében. MOL A 57 5. köt. 291–301.
- 12 Főkancellárként titulálva már 1573. augusztus 28-án. Uo. 6. köt. 332–341. Az 1574-ben készült Hofstaatban még mint alkancellár szerepel. ÖStA Haus- Hof- und Staatsarchiv (= HHStA) Obersthofmeisteramtakten Sonderreihe Kt. 183. Nr. 50. fol. 36.
- 13 Liszthy veszprémi püspöki kinevezése 1568. március 1-jén került kihirdetésre (vö. Leltár 26.sz. hátiratával). 1568. március 4-én Biglia pápai nuncius már jelent a kinevezésről. Nuntiaturberichte aus Deutschland. II. Abteilung 1560–1572. VI. Bd. 1566–1569. Bearbeitet von Dengel, Ignaz Philipp. Wien, 1939. 139. p. 1568. április 8-án pedig az uralkodó utasította a Magyar Kamarát, hogy adják át a veszprémi püspökség birtokait az újonnan kinevezett Liszthynek. ÖStA FHKA HKA Ungarische Godenkbücher Bd. 395. fol. 238rv. Delfino nuncius 1572. július 23-án kelt jelentésében már tud Liszthy győri kinevezéséről. Nuntiaturberichte aus Deutschland. III. Abteilung 1572–1585. VI. Bd. Nuntiatur Giovanni Delfinos (1572–1573). Bearbeitet von Helmut Goetz. Tübingen, 1982. 64. p. Miksa 1572. augusztus 5-én utasította a Magyar Kamarát a győri püspökség birtokainak átadására. ÖStA FHKA HKA Hoffinanz Protokolle Bd. 302. fol. 345. Pápai megerősítést nyert Liszthy Győrré 1573. május 15-én. *Eubel, Conradus*: Hierarchia catholica medii et recentioris aevi... vol. III. Monasterii, 1923. 216. p.
- 14 *Szerémi*: Emlékek a majtényi, kesselői és berencsi Majtényi bárók és urak családi levéltárából 1431–1728. In: Történelmi Tár. Budapest, 1897. 1–338. p., itt 143. p.
- 15 „Reverendissimus dominus Joannes Listhius episcopus Jauricensis Sacrae Caesareae Maiestatis in Hungaria cancellarius Pragae quinta Martii mortuus est anno 1577.” MOL A 57 4. köt. fol. 61r.
- 16 Végrendelete: *Szerémi*: i.m. 42–48. p. Bécsi síremlékéről *Lind, Karl*: Die St. Michaelskirche in Wien. In: Berichte und Mitteilungen des Altertumsvereins zu Wien 3. (1859) 57. Nr. LXIV.

goltjai közül kiemelkedik fia nevelője Hugo Blotius, aki később az Udvari Könyvtár őreként tevékenykedett.¹⁷

1577. március 5-i halála után 12 nappal, március 17-én került sor az említett hagyatéki összeírás elkészítésére, amelyre az utasítást valószínűleg a nem sokkal később leváltott Johann Baptist Weber (1527/28–1583) birodalmi alkancellár adhatta ki, legalábbis ezt sejteti, hogy bizonyos iratokat később ő vett magához (Leltár 109.sz.), a leltárkészítő pedig a Birodalmi Udvari Kancellária latin expedíciójának egyik alacsonyabb rangú alkalmazottja lehetett.¹⁸ Sajnos nem találunk utalást arra, hogy az iratokat hol őrizték, a püspöknél magánál találták Prágában, vagy talán az Oláh Miklóstól örökölt bécsi Wallnerstrasse-i házban működő kancelláriai helyiségben (*stuba Cancellariae*) lévő iratok felvételére került sor, és ezért beszél a leltárkészítő kancelláriai iratokról.¹⁹ Több érv szól amellett, hogy a kancellárnál lévő iratok leltározására került csak sor. Az öt zsákocskába és kilenc fascikusba csomagolt iratok kevés kivétellel az 1568–1576 közötti időszakból származnak, tehát Liszthy alkancellári és kancellári idejéből. A kancellária újjászervezésében nagy szerepet játszó Oláh Miklós, aki egyébként egészen haláláig megtartotta magának az intézmény irányítását, már 1562-ben átadta a nála őrzött kancelláriai iratokat Liszthynek, ezeknek azonban nem találjuk nyomát a leltárban.²⁰ Ez persze lehetett azért is, mert azok már bekerültek a birodalmi kancellária levéltárába. Huszonöt évvel később, 1601-ben ifjabb Liszthy János és István határozottan kijelentették, hogy apjuk halála után minden kancelláriai iratot, köztük a királyi könyveket is leadták, amelyekről pedig az alább közölt leltárban nem esik szó.²¹ A Liszthyek állí-

17 *Ernusz Johanna*: Die ungarischen Beziehungen des Hugo Blotius. In: A Gróf Klebelsberg Kunó Magyar Történetkutató Intézet Évkönyve 10. (1940) 7–54. p. A feldolgozott anyag egy részének kiadása: *Mencsik Ferdinánd*: Blotz Hugo levelezése a magyarokkal. In: Történelmi Tár 1907. 199–227. p.

18 Johann Weber dr. 1563 és 1577. április között látta el a birodalmi kancellária vezetését mint alkancellár (Reichshofkanzler). *Gross, Lothar*: Die Geschichte der deutschen Reichshofkanzlei. Wien 1933 (Inventare des Wiener Haus-, Hof und Staatsarchivs I.), 466.

19 A „stuba cancellariae“ már Oláh Miklós 1562-ben kelt végrendeletében szerepl. *Merényi Lajos*: Oláh Miklós végrendelete. In: Történelmi Tár 1896. 136–159. p. Úgy tűnik, hogy a kancellária még Liszthy halála után is a Wallnerstrassen működött tovább, legalábbis Heresinczy Péter győri püspök, kancellár 1590-ben bekövetkezett halála után bécsi ingóságait a Liszthy-féle házban írják össze. ÖStA FHKA HKA HFU r. Nr. 57. Konv. 1590. június Heresinczy Péter hagyatéka 1590–1593 fol. 684–891., itt fol. 815–820.

20 *Merényi L.*: i.m. 142. p.

21 „humillime informamus eidemque significamus, quod nos statim post obitum parentis nostri, piac memoriae, ex speciali Suac Maicstatis commissione, omnes libros regios, simul etiam universa, quae ad archivum eiusdem cancellariae pertinebant, et sub manibus ac conservatione

tását igazolja az a feljegyzés, amely szerint egy évvel a kancellár-püspök halála után, 1578-ban a birodalmi kancellária bocsátott két, a napi munkához szükséges kötetet Istvánffy királyi titkár rendelkezésére.²² Úgy vélem, ezek után inkább beszélhetünk Liszthy hagyatékában lévő kancelláriai iratokról mintsem kancelláriai leltárról.

A leltárkészítő, aki minden bizonnyal a birodalmi kancellária egyik tisztviselője volt, több fasciculus és zsákocská esetében csak durva tartalmi megjelölést adott arról, hogy mi található a „raktári egységben”, az esetek többségében azonban az irat megjelölése olyannyira pontos, hogy lehetséges a dokumentum azonosításának megkísérlése. Átfogatva az Ungarische Akten különböző alsorozatait (Allgemeine Akten, Specialia, Comititalia, Miscellanea) a mintegy 120 irat közül sikerült több mint 60 esetben a szóban forgó darabot megtalálni. Valószínű, hogy az állag XVI. századi részének még tüzetesebb átnézése további darabok előkerülését hozná magával, de a már felbukkant iratok is lehetőségessé teszik következtetések levonását. Az iratok döntő többsége fogalmazvány, közülük nem kevés Liszthy kezétől származik, a másik általam ismert kéz Istvánffy Miklós keze, aki akkoriban királyi titkárként szolgált a kancellárián.²³ A saját opiniókon túl több előterjesztés fogalmazványa maradt meg a Magyar Tanácstól, illetve akadtak eredeti supplikációk is, amelyek egy részének elintézésével még adós volt a püspök-kancellár. Tartalmukat tekintve az iratok többsége birtokadományokhoz vagy valamely peres ügyhöz kapcsolódik, de akadnak országos tisztség betöltésére vonatkozó beadványok is. Ezen a hagyományosan magyar kancelláriai ügydarabokon túl izgalmas az az iratanyag, amely Liszthy személyes befolyását, érdeklődését mutatja. Ilyenek az 1568-ban török békére vonatkozó iratok, vagy Miksa 1576-os lengyel királyválasztási iratai (Leltár Fasciculus V–VI.). Minden jel azt mutatja, hogy a nagyszebeni származású Liszthy szakértőnek számított Erdély kérdésében, az 1570–1575 közötti időszak irataiból, a speyeri tárgyalásokra vonatkozó dokumentumokból bőven akadhattak hagyatékában (Leltár Fasciculus VIII.). Ezt a feltételezést igazolja az a tény, hogy az Ungarische Akten-ben megőrzött, Báthory Istvánhoz inté-

parentis nostri fuerunt, totum illud e manibus nostris extradidisse, nec quodquam apud nos vel in potestate nostra remanisse“. Liszthy János és István levele Mátyás főherceghez. 1601. június. 24. Köpcsény. ÖStA FHKA HKA HFU r. Nr. 70. Konv. 1601. május fol. 9–10.

22 Adam Altenstaig a birodalmi kancellária latin titkárának feljegyzése két kötet királyi könyv átadásáról Istvánffy Miklós számára. 1578. március 8. Pozsony. ÖStA HHStA Ungarische Akten (= UA) Allgemcinc Akten (= AA) Fasc. 112. Konv. A. fol. 29. A mai MOL A 57 3–4. kötetéről van szó.

23 Istvánffytól származik pl. a Magyar Tanács 1575. január 7-i opiniója. Leltár 53. sz.

zett II. Miksa levélfogalmazványok többsége Liszthy János kezétől származik.²⁴ A humanista Liszthy után kevés írói alkotás maradt, ezek közül az egyik legérdekesebb II. Miksa 1563. évi magyar királyi koronázásról írt kommentárja (*Commentariolus de coronatione Maximiliani II. 1563. 8. Sept. Posonii*).²⁵ Hogy munkája forrásokon alapult mi sem bizonyítja jobban, minthogy hagyatékában az 1563. évi koronázásra vonatkozó rendi előterjesztések és uralkodói válaszok egész sora maradt meg (Leltár Fasciculus III., IV., 35–43. sz.).

Az iratok mai őrzési helyéből (*Ungarische Akten*) következik, hogy a Liszthy kancellár halála után leltárba vett darabok a birodalmi kancellária irattárába kerülhettek, majd onnan a utóbb a Haus-, Hof- und Statsarchivba. Nyilván a korábbi iratok javarésze is erre a sorsra jutott, többek között az Oláh Miklós 1562. évi végrendeletében emlegetettek is. Ez a gyakorlat szolgálhat magyarázatul arra a tényre, hogy a Magyar Udvari Kancellária levéltára az Országos Levéltárban miért őriz olyan kevés XVI. századi iratot. A töredékes adatok egymásmellé rendezése még egy információt szolgáltathat a kancellária történetéhez. A magyar közigazgatástörténetben régóta vitatkoznak arról, hogy önálló intézmény volt-e a Magyar Kancellária, vagy csupán a Birodalmi Udvari Kancellária (*Reichshofkanzlei*) egyik expedíciójáról volt szó. Úgy tűnik, hogy esetenként a birodalmi kancellária igen is komoly befolyást gyakorolt a magyarra, vagy legalábbis megpróbált befolyást szerezni felette. Az egyik ilyen alkalom 1577-ben következett el, amikor a Liszthy halálával előállt helyzetet kihasználva nem csupán a szóban forgó iratokat vette magához, de a királyi könyveket is magához vonta, köztük az éppen használatos kötetet is (A 574. kötet 1575–1591), amelyet azután csak 1578. március 8-án, a pozsonyi országgyűlés alkalmával adott vissza.²⁶ Nem véletlen tehát, hogy amíg a *Libri regii* 4. kötetét 1577 februárjáig pontosan vezették, és az utolsó ekkorra datált bejegyzés alá még bevezették Liszthy János halálhírét (fol. 61r.), addig 1578-ból alig maradt fent ügyirat. A Birodalmi Kancellária befolyása ellen a következő

24 A szóban forgó évjáratokban számtalan, Liszthy kezétől származó I. Miksa levél található. Ilyen fogalmazvány található pl. *ÖStA HHSStA UA AA Fasc. 101. Konv. A. fol. 36. Konv. B. fol. 20–21.* Ugyanitt a *Konv. C*-ben egész kis erdélyi ügyiratköteg maradt együtt (fol. 17–38.), amelyben az egyik ügyirat hátán olvasható: „*Opinio electi Jauriensi dicta coram Caesare in consilio 3. Aprilis 1573 et approbata*“ (fol. 33v.). A levelek természetesen megjelentek Veress Endre levélgyűjteményében (Báthory István erdélyi fejedelem és lengyel király levelezése. I–II. köt. Kolozsvár, 1944.).

25 *Bél Mátyás: Aparatus ad Historiam Hungariae. Posonii, 1735. 303–315. p.* és *Kovachich Márton György: Solennia inauguralia. Pestini, 1796. 12–21. p.* Magyar fordításban a napvilágot látott: *A korona kilenc évszázada. Kiad. Katona Tamás. Bp., 1979. 176–189. p.*

26 *ÖStA HHSStA UA AA Fasc. 112. Konv. A. fol. 29.*

években a magyar országgyűlés több alkalommal is szót emelt.²⁷ Sajnos az 1580-as évek történéseiről pillanatnyilag nagyon kevés információval rendelkezünk.

A leltár kiadásában a humanista átírás szabályait követtem. Mivel a leltárkészítő nem magyar illetőségű személy volt, az örökké vitatott i-j olvasatában az i-nél maradtam.

FÜGGELÉK

A Magyar Kancellária leltára 1577-ből

Inventura scripturarum Cancellariae Hungaricae post obitum reverendissimi domini episcopi Jauriensis, quondam Regni Hungariae supremi cancellarii repertarum 17. Martii 1577 facta

[I] Negotia Sacrae Caesareae ac Regiae Maiestatis propria, in sacco quodam annis 1568. [15]69. [15]70. [15]71. [15]72. [15]73. [15]74. [15]75. signato, recondita, haec videtur sunt:

[1] Opinio episcopi Jauriensis de inscriptionalibus arcium Sancti Georgii Bozin et Stomphae.

[2] Item de prohibenda evectione vini in Poloniam praesentata 20. Augusti anno [15]74.²⁸

[3] Scriptura episcopi Agriensis concernens haereses Georgii Thurj ratione 8000 florenorum ex gratia donatorum cum alia scriptura Suae Maiestatis ad episcopum Jauriensem pro ulteriori eiusdem negotii informatione.

[4] Item scriptura Petri Wsaly, episcopi Agriensis ad Suam Maiestatem ratione possessionis Guthor.

27 *Ember Győző*: Az újkori magyar közigazgatás története Mohácstól a török kiűzéséig. Bp., 1946. 117. p.

28 Csak egy későbbi rövid vélcmenyt találtam az ügyben: „Opinio de prohibita eductione vinorum in Poloniam. 21. Januar 1575. Ad cameram aulicam.” ÖStA HHStA UA AA Fasc. 105. Konv. B. fol. 12. Fogalmazvány.

[5] *Opinio episcopi Jauriensis de banatu et supremo capitaneatu. Posonii de anno [15]74.*²⁹

[6] *Opinio de literis Baŕae Budensis in negotio Canisiensi. Item in negotio sequestrationis arcis Oroszlankuw. Praesentata 30. Julii anno [15]74.*

[7] *Juramentum domini Zriny supremi capitanei praestitum 18. Julii anno [15]74.*³⁰

[8] *Opinio de sequestro bonorum Orozlkankuw praesentata 20. Augusti anno [15]74.*

[9] *Opinio de bano in locum Colocensis. 15. Septembris anno [15]74.*³¹

[10] *Opinio de non educendis in Polonia equis. 7. Junii anno [15]74.*³²

[11] *Negotium episcopi Varadiensis de praepositura Mysle, cum inserta opinione episcopi Jauriensis. 9. Augusti [15]74.*

[12] *Opinio episcopi Jauriensis de inscriptione arcis Sarospathack.*

[13] *Opinio eiusdem de munienda Canisa. 10. Junii [15]74.*³³

[14] *Informatio de proventibus palatinatus Regni Hungariae.*³⁴

29 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 105. Konv. E. fol. 3. „Opinio de banatu et supremo capitaneo. Posonii 1574.“ Fogalmazvány

30 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 104. Konv. D. fol. 11–12. „Juramentum domini comitis Zrinyi supremi capitanei.“ Más kéztől alatta: „praestitit 18. Augusti 1574.”

31 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 105. Konv. C. fol. 22.: „Opinio de bano in locum Colocensis. 15. Novembris 1574.” Fogalmazvány.

32 Ma: HHStA UA Comititalia Fasc. 383. Konv. B. fol. 19. „Opinio de non pellendis in Poloniam equis. Ad Consilium Bellicum. 7. Junii 1574.” Fogalmazvány. Liszthy szerint a magyar urak olyan mennyiségben visznek ki lovakat évről-évre, hogy az már veszélyezteti az országot.

33 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 104. Konv. C. fol. 26. „Opinio de munitione Kanisiensi. Praesentata 19. Junii 1574.” Fogalmazvány.

34 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 95. Konv. A. fol. 143. „Informatio de proventibus palatinatus regni Hungariae.” Hozzá az Udvari Kamara kérése 1568. június 9-ről, jegyezve Hueber által.

- [15] Responsum in negotio necis magistri Mathaei prothonotarii. 6. Novembris [15]68.
- [16] Opinio in negotio Joannis Giczy. 12 Octob[ris] [15]68.
- [17] Supplicatio domini episcopi Jauriensis in negotio Wincklerj tricesimatoris.
- [18] Responsio episcopi Jauriensis ad Sacram Caesaream Maiestatem ratione concionatoris Tyrnaviensis. 21. Novembris anno [15]74.³⁵
- [19] Opinio de villis ad Albam Regalem a Turcis falso appropriatis. 30. Octobris [15]74.³⁶
- [20] Opinio consiliariorum Hungaricorum de celebranda diaeta seu conventu, aliisque regni requisitis. 22. Februarii anno [15]69.³⁷
- [21] Opinio de nobilibus profugis decimam solvere nolentibus.³⁸
- [22] Opinio Jauriensis et Agriensis episcoporum in negotio Muscovitico.
- [23] Scriptura ex camera aulica ad episcopum Jauriensem pro sua opinione in negotio de bonis dubiis in sequestro ponendis.

35 Ma: ÖStA HHSStA UA AA Fasc. 105. Konv. C. fol. 31–32.: „Sacrae Caesarae Maiestati etc. 21. Novembris 1574.”

36 Ma: ÖStA HHSStA UA Comititalia Fasc. 383. Konv. B. fol. 20. „Opinio de villis ad Albam Regalem a Turcis falso appropriatis. 30. Octobris 1574. Ad Consilium Bellicum.” Fogalmazvány. Liszthy véleményében meg is nevezi a helységeket, így Vasvárról, Csanakról, Németújvárról, Szombathelyről van szó, amelyek valóban kevésbé tartoztak török fenntarthatóság alá. Ma: uo. Fasc. 383. Konv. B. fol. 20.

37 Ma: ÖStA HHSStA UA Comititalia Fasc. 381. Konv. B. fol. 121–127. „Opinio consiliariorum Hungarorum. Praesentata 22. Februarii 1569. Per dominos Agricensm, Zagrabiensem, Transylvaniensem, Varadiensem, Vespriemicensem, Tininiensem, Zrinyi, Bathianj, Pethew, Banfi Ladislaum.”

38 Ma a Magyar Kamara 1574. november 4-i felirata mellett: „Opinio de nobilibus profugis decimas solvere nolentibus” címmel. A kamarai iraton az alábbi utasítás olvasható: „Reverendissimo Jauriensi pro consilio suo, ut hunc articulum diactae describi et una huc remitti iubcat. Ex Camera Aulac. 8. Novembris [15]74. Hucber.” Ma: ÖStA HHSStA UA Comititalia Fasc. 383. Konv. B. fol. 1–3.

[24] *Opinio dominorum consiliariorum Hungaricorum de militum per comitatus intertentione. 4. Januarii [15]75.*³⁹

[24] *Opinio consiliariorum Hungaricorum in negotio Zalawariensi et Kapornacensi. Praesentata 30. Novembris [15]68.*

[25] *Opinio episcopi Jauriensis in negotio Francisci Homonay ratione consortis suae.*

[26] *Resolutiones binae Sacrae Caesareae Maiestatis, una de creatione novi locumtenentis et consiliariorum, altera de beneficiis vacantibus. Praesentatum 1. Martii [15]68.*⁴⁰

[27] *Opinio episcopi Jauriensis in negotio Matthiae Klegewich.*⁴¹

[28] *Opinio de commissariis constituendis inter Hungariam et Austriam. Pragae 13. Julii [15]75.*⁴²

[29] *Opinio de bonis Derencheny. Item de sequestratione bonorum Spachay. 4. Septembris [15]74.*

39 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 106. Konv. C. fol. 44–45. „Opinio dominorum consiliariorum Ungarorum de militum per comitatus intertentione. 4 die Januarii Wienae 1575. Domini Locumtenens, Jauriensis, Wesprimiensis, Waciensis, Ladislaus Banffy, Bathiany, Czobor, personalis praesentia.” Fogalmazvány.

40 Hátíratá: „Pro Sacratissimae Caesareae Maiestatis consiliariis Hungaris”. Liszthy kezével: „praesentata 1. Martii 1568.”. Alatta: „Anno 1568, die cinerum, quae erat secunda Martii, pronuntiati sunt per Caesarem in consilio dominus Transylvaniensis episcopus locumtenens, dominus Nicolaus Bathori iudex curiae, dominus Balthasar Bathianj magister dapiferorum, dominus Georgius Zriny consiliarius, dominus Joannes Balassa consiliarius. Pronuntiati sunt praelati Radetius episcopus Waradiensis, Joannes praepositus Zagrabiensis, Listhius Wesprimiensis, abbas Sancti Martini Tininiensis.” Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 95. Konv. A. fol. 40–43.

41 Keglevith Mátyás ügyéhez, aki jobbágyokat tartott fogva, ld. még a magyar tanácsosok dátum nélküli véleményét: ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 383. Konv. A. fol. 168–169.

42 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 106. Konv. C. fol. 49. „Opinio de commissariis inter Hungariam et Austriam. Domino Weber 13. Julii 1575. Pragae.” Fogalmazvány.

[30] Memoriale pro Sacra Caesera Maiestate ad deliberandum cum consiliariis Hungaricis ratione ovium passa Budensis ablatarum. 1. Ianuarii anno [15]75.

[31] Opinio de inobedientia comitatus Nitriensis. 7. Junii [15]74.⁴³

[32] Opinio super literas Camerae Scepusiensis de suadenda concordia cum subditis Derencheny. 14. Julii anno [15]74.

[33] Opinio consiliariorum Hungaricorum de negotio banatus. 29. Martii [15]76.⁴⁴

[34] Opinio in negotio Selin. 29. Martii [15]76.⁴⁵

[II] Fasciculus continens subsequentes scripturas. Videtur.

[35] Propositione Sacrae Caesareae Maiestatis Divi quondam^a imperatoris Ferdinandi de coronatione serenissimi quondam Maximiliani secundi in regem Romanum. Praesentatum 11. Martii anno [15]61.⁴⁶

[36] Responsum Hungarorum ad factam propositionem. Praesentatum 14. Martii [15]61.⁴⁷

[37] Replica ejusdem Maiestatis Caesareae ratione coronationis faciendae. Praesentata 17. Martii [15]61.

43 Ma: ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 383. Konv. B. fol. 18. „Opinio de inobedientia comitatus Nitriensis. 7. Junii 1574. Ad consilium bellicum.” Forgách Simon kérte nemesi felkelés kapcsán keletkezett vélemény.

44 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. A. fol. 52–55. „Opinio dominorum consiliariorum Ungarorum in negotio banatus. 19. Martii Viennae 1576. Dominus banus, dominus cancellarius, dominus Ladislaus Banffy, dominus Petco, dominus Czobor.” Fogalmazvány.

45 Ma: ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 384. Konv. A. fol. 52. „In causa Selin 29. Martii 1576. Ad Cameram Aulicam.”

a *Quondam* betoldva.

46 Ma: ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 379. Konv. B. fol. 32–35. „Propositio pro consiliariis Hungaris facta per Maiestatem Caesarem die 11. Martii 1561.” Fogalmazvány.

47 Ma: ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 379. Konv. B. fol. 36–39. „Consiliariorum Hungarorum opinio super electione et coronatione Serenissimi Regis Bohemiae.” Tisztázat.

[38] Responsio Hungarorum ad Caesareae Maiestatis replicam in negotio coronationis. Praesentata 19 Martii anno [15]61.⁴⁸

[39] Triplica Caesareae Maiestatis in eodem negotio. Praesentata 23. Martii [15]61.⁴⁹

[40] Responsum Hungaricum ad triplicam Suae Maiestatis. Praesentatum 26. Martii [15]61.⁵⁰

[41] Scriptura conclusiva consilii Hungarici ad Caesarem Maiestatem de coronando in regem Romanorum Maximilianum etc. adjunctis aliis scripturis.

[42] Scriptura testimoniorum de coronatione per episcopos facienda.

[III] Alius fasciculus continens propositionem Sacrae Caesareae Maiestatis pro coronatione regis Romanorum. Exhibita regnicolis 2. Septembris anno [15]63 cum adjunctis scripturis sub literis B.C.

[43] Duae scripturae de ceremoniis in coronatione regis Maximiliani serventis. Praesentatae 28. Martii anno [15]61.

[IV] Fasciculus continens varii generis scripturas. Videtur.

[44] Opinionem Vesprimiensis de emigratione colonorum ex bonis Sacrae Maiestatis ad nobiles. 1. Aprilis anno [15]70.

48 Ma: ÖStA HHStA UA Miscellanca Fasc. 425. Konv. B. Nr. 87/2. fol. 185–190. „Consiliarium Hungarorum ad Sacrae Caesareae Maiestatis domini nostri clementissimi replicationem humillimum responsum. 19. Martii 1561.”

49 Ma: ÖStA HHStA UA Miscellanca Fasc. 425. Konv. B. Nr. 87/3. fol. 191–202. „Triplica Caesareae Maiestatis ad consiliarios Hungaros in negotio celebrandi serenissimi regis Bohemiae in regem Hungariae, exhibita cis 23 Martii 1561.” Eredeti. — „Extractus ex triplica Caesareae Maiestatis Consiliarios Hungaris in negotio coronandi serenissimum regem Bohemiae in regem Hungariae exhibita ad 23. Martii 1561.” Ma: ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 379. Konv. B. fol. 48–63.

50 Eredeti hátirata nincs az alábbi iratnak, de a magyar tanácsosok előterjesztését tartalmazza koronázás ügyében, amelyre egy egykorú kéz rávezette „26. Martii 1561.” Ma: ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 379. Konv. B. fol. 98–101.

[45] *Opinio ejusdem de bonis vacantibus* 15. Martii anno [15]70.

[46] *Relatio eiusdem in negotio viduae de Zomchedwar*.

[47] *Scriptura ex camera aulica ad Vesprimiensem in negotio fisci adjuncta opinione ejusdem*.

[48] *Scriptura de residentia praelatorum et banorum in curia Regiae Majestatis*.

[49] *Fuggarorum concordia super administratione Wereskew in Hungaria*.

[50] *Opinio Vesprimiensis in negotio bonorum Seredianorum. Praesentatum* 3. Martii [15]70.

[51] *Opinio in negotio Transylvanico* 7. Septembris anno [15]70.⁵¹

[52] *Scriptura Vesprimiensis pro rectificatione finium inter Austriam ac Hungariam* 8. Martii anno [15]70.

[V] *Fasciculus continens negotium Polonicum de electione quondam imperatoris Maximiliani etc. de anno* [15]76.

[VI] *Fasciculus de pacificatione Turcica*

[53] *Opinio consiliariorum Hungaricorum de ordine servando in absentia Maiestatis Suae in Bohemia de anno* [15]75.⁵²

[54] *Litterae archiepiscopi Colocensis de non permittendis Turco subditis Zagrabiensibus. Anno* [15]73.

51 Egy másik *opinio* Liszthytól már 1570. nyarán, június 30. előtt beadásra került ugyanezen kérdésben: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 96. Konv. A. fol. 83–88. Tisztázat.

52 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 106. Konv. C. fol. 46–48. „*Opinio dominorum consiliariorum Ungarorum de iis, quae in absentia Sacrae Caesareae Majestatis crunt agenda. 7. Januarii 1575.*” Fogalmazvány.

[55] *Litterae Nicolai Bathori, Georgii de Zrinio et episcopi Jauriensis in negotio pacificationis Turcicae.*

[56] *Litterae consiliorum Hungarorum de banatu.*

[VI] *Fasciculus continens tractationem pacis Turcicae et limitum determinationem de anno [15]68.*

[57] *Opiniones consiliariorum Hungaricorum, quo modo regenda Hungaria post Suae Maiestatis in Bohemiam discessum de anno [15]68.*⁵³

[58] *Opinio consiliariorum Hungaricorum de officiis locumtenentis et iudicatus curiae. Praesentata ultima Februarii anno [15]68.*⁵⁴

[59] *Confirmatio articulorum Sclavonicorum etc. de anno 1568.*⁵⁵

[60] *Opinio dominorum consiliariorum in negotio Orozlankeu.*⁵⁶

[61] *Opiniones de bonis Sancti Georgii et Stomfae de anno [15]76.*

[62] *Opiniones consiliariorum Hungarorum de monasterio Lechnitz de anno [15]68.*

53 *Mai helyc:* ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 381. fol. 86–91. Hátíratá: „Opinio consiliariorum. Praesentata 18. Februarii 1568 per Transilvanicensem, Vacincensem, Tahí, Mercy, Pethew, Listhium”. Fogalmazvány.

54 *Ma:* ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 381. fol. 92–93. Hátíratá: „Opinio. Praesentata ultima Februarii 1568 per Transilvanicensem, Tahí, Pethew, Mercy, Listhium”.

55 *Ma:* „Confirmatio articulorum sclavonicorum 1568”, UA AA Fasc. 95. Konv. a. fol. 87–89. Ide tartoztat talán a Magyar Kamara 1568. április 22-én kelt levele, amelynek hátára az alábbi feljegyzést vezették „reverendissimo domino Wcsprimincsi exhibendum et significandum. Maistati Suae Caesarea consilium hoc placere, ac [...] velle, ut articuli statibus ita confirmentur. Decreto imperatoris. 3. Maii [15]68. Hucber”. *Ma:* ÖStA HHStA UA AA Fasc. 95. Konv. A. fol. 74–75. Ide tartoztatott még a horvát-szlavón rendek 1568. február 22-én kelt leveléhez mellékelt „Articuli dominorum et nobilium aliorumque statuum et ordinum regnorum Croatiae et Sclavoniae...” kezdetű másolat. *Ma:* ÖStA HHStA UA AA Fasc. 95. Konv. A. fol. 15–24.

56 Egy dátum nélküli, csupán „Opinio” hátíratall ellátott lapocska Oroszlánkő vár sorsáról található *ma:* ÖStA HHStA UA AA Fasc. 107. Konv. D. fol. 6.

[63] Translationes literarum Turcicarum ad defunctam Caesaream Maiestatem et passam Budensem.

[64] Duae opiniones consiliariorum Hungaricorum in negotio Tahy de anno [15]68.

[VII] Fasciculus continens opiniones varias. Videtur. [65] De arce Huzth.⁵⁷ [66] De oratore Constantinopolim mittendo. [67] De Hassaghy. [68] De amissa Busyn.⁵⁸ [69] De spoliis a Stephano Hommonay transfuga commissis. [70] De advehendis ad Canisam victualibus. Omnes de anno [15]76.

[71] Informatio Camerae Hungaricae in negotio Zalawariensis et Kapornacensis cum adiuncta opinione episcopi Vesprimiensis de anno [15]68.

[72] Memoriale pro Caesarea Majestate in consilio Hungarico deliberandum de damnis per milites colonis illatis de anno [15]75.⁵⁹

[73] Opinio de monialibus Poseniensibus et haeredibus Georgii Thurj de anno [15]75.⁶⁰

[74] Scriptura ex Camera Aulica cum adjuncta opinione episcopi Jauriensis de moneta Polonica de anno [15]75.⁶¹

57 Talán azonos az alábbi írásdarabbal: „Opinio de arce Huzth. 29. Julii 1576 praesentata Serenissimo Archiduci.” ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. C. fol. 70.

58 „Memoriale in Consilium Hungaricum deferendum. Contra Keglevith de amissa Busin. Ex Consilio Bellico. 7. Augusti [15]76.” Hozzá fogalmazványban a Magyar Tanács véleménye „Opinio de amissa Bwsyn”. Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. D. fol. 13–15.

59 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 106 Konv. A. fol. 1–9.

60 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 107. Konv. B. fol. 52. „Opinio de monialibus Poseniensibus. De hereditibus G. Thwri.” Legálul más kézzel: „Pragac 7. Septembris 1575.”. Az egy oldalnyi fogalmazvány a Magyar Kamara 1575.VIII.11-én kelt előterjesztése mellett fekszik, amelynek hátirata és érdekes: „Reverendissimo domino Jauriensi episcopo etc. pro informatione et consilio exhibendo. 26. Augusti Anno 1575. Ex Consilio Camerac Aulico.”

61 Károly főherceg Miksához intézett levele (1575. április 19. Bécs) megmaradt, hátán az alábbi feljegyzésekkel „Reverendissimo domino Jauriensi exhibendum, ut negotium hoc accuratius excutiat, et quia in eo consultissimum videri possit, informatione sua iudicioque cameram aulicam doceat. Ex Camera Aulica. 19. Maii 1575.”. Alatta más kéztől: „De moneta Polonica”. Liszthy Udvari Kasmara számára készített véleményének fogalmazványa : ÖStA HHStA UA AA Fasc. 106. Konv. C. fol. 50. Dátuma: 1575. május 26. Hátirata nincs.

[75] *Opinio de debitis comitis Eccii a Salmis de anno [15]75.*

[76] *Memoriale pro Caesarea Majestate de insurrectione.*⁶²

[77] *Mandatorum minuta de expellendis Caluenistis de anno [15]68.*⁶³

[78] *Opinio contra comites a Salmis denegantes restitutionem quondam fratris sui Eccii de anno [15]75.*

[79] *Opinio contra transfugam Homonay et Polonum quendam Gnoiensky anno [15]75.*⁶⁴

[80] *Opinio de revisione finium inter Austriam et Hungariam de anno [15]76.*⁶⁵

[81] *Opinio in negotio nautarum Viennensium et Posoniensium de anno [15]75.*⁶⁶

[82] *Opinio de possessione Guthor de anno [15]74.*

[83] *Opinio de negotio Cheitense de anno [15]75.*

[84] *Opinio de bonis Derenchyn de anno [15]76.*⁶⁷

62 Ma: ÖStA HHStA UA Comitalia Fasc. 383. Konv. B. fol. 13–23. „Memoriale pro Sacra Caesarea Majestate cum consiliariis Hungaris deliberandum.” Más kéztől. „De insurrectione”. Alul az irat sarkában; „Ex Consilio Bellico 20. Decembris [15]74.” Forgách Simon a sági templom romjai közé magukat befészkelte és erődöt emelő törököket megpróbálta kiverni, ehhez kérte a megyék támogatását, akik nem is reagáltak a főkapitány levelére.

63 I. Miksa 1568. október 14-én, Bécsben kelt rendeltének fogalmazványa ma a Károlyi Árpád által összeállított protestáns vonatkozású iratok fasciculusában található: ÖStA HHStA UA Miscellanca Fasc. 432. Konv. A. fol. 17–18. Fogalmazvány Lisztly kezétől.

64 Homonnay Ferenc Christophorus Gnoiensky lengyel nemes ellen elkövetett hatalmaskodásáról csupán a Polonicában találtam iratokat. ÖStA HHStA Staatenabteilung Polen I. Kt. 21. Konv. 1573. IX. fol. 95–96. és Konv. 1573. X–XII. fol. 24–25.

65 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. B. fol. 77. „Opinio de revisione metarum inter Austriam et Hungariam.” A recto alján: „ultima Junii 1576.” Fogalmazvány.

66 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 106. Konv. A. fol. 62. „De nautis Viennensibus ad consilium aulicum. 4 Februar 1575.” Fogalmazvány.

67 Talán azonos azzal az Istvánffy kezétől származó Lisztly levélfogalmazvánnyal, amely ma ÖStA HHStA UA AA Fasc. 108. Konv. B. fol. 35. alatt található (1576. február 7., Pozsony). Rövid hátírata: „Balasy et Derenchyn.” A levélben Balassy István és a győri katonák közötti összetűzésben, illetve Derencsényi Péter birtokügyében tett intézkedésekről számol be.

[VIII] Saccus continens negotia Transylvanica de annis 1570. (15)71. usque ad 1575, potissimum negotia inter waywodam et Bekesium agitata. Tum et articulos transactionis et ratificationis inter Caesaream Regiamque Majestatem et vaywodam Transylvaniae Joannem iampridem defunctum.⁶⁸

[IX–X] Bini item sacci continentes annis generis privatorum negotia de supplicationes. Videtur.

[85] Supplicationem Stephani Nyary.

[86] Ladislai Poppel de Lobkowitz.^b

[87] Binas supplicationes Stephani Bochkay.⁶⁹

[88] Nicolai Balphy.

[89] Capituli ecclesiae Strigoniensis.⁷⁰

[90] Emerici Hassay.⁷¹

[91] Negotium Tyrnaviensium ratione concionatoris haeretici.

68 Az Ungarische Akten megfelelő fasciculusaiban számos idevágó irat található, az inventárium meghatározásából fakadóan beazonosításuk nem lehetséges. Valószínű, hogy ezen iratok között volt azonban Liszthy saját kezű fogalmazványa I. Miksa Báthoryhoz intézett leveléhez 1571. november 16. Bécs ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 381. fol. 204–205.

b Oldalt megjegyezve más kéztől: „Supplicatio domini Ladislai Poppl dem herrn vicecanczler zuegeschickht 18. Novembris anno 1577. Ist volgens cadem die durch den herold dem secretari Istvanffi verschlossen zuegeschickht worden.”

69 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. A. fol. 33–34. Bocskay levele I. Miksához, amelyben mentegti magát, hogy eddig nem tért vissza udvarába, de anyja betegségén és nővére házassági előkészületén túl a háborús láрма is tartóztatta. Kéri továbbá, hogy nővére férjhez menetelőig maradhasson még otthon. 1576. március 13. Kismarja.

70 Ma egy supplikáció található tőle: ÖStA HHStA UA Fasc. 105. Konv. D. fol. 34. Csábrágra vonatkozó privilégium megerősítését kéri.

71 Valószínűleg a hűtlenségbe esett Hassaghy, akinck beadványa szerepel egy 1576. január 2-án kelt listán is: „Supplicationes in originali ad imperatorem missae 25. Januarii Anno 1576.” ÖStA HHStA UA Comititalia Fasc. 384. Konv. A. fol. 34, 38.

[92] *Supplicatio Michaelis de Rewa, comitis comitatus Turocensis adjunctis commendationis archiducis Ernesti.*⁷²

[93] *Negotium Cheitae ex Camera Aulica literae defunctae Caesariae Maiestatis de quaerelis capituli Strigoniensis.*⁷³

[94] *Negotium Christophori a Puchaimb contra Nadasdy in causa spoli.*

[95] *Literae Majestatis Caesariae defunctae de nuptiis suspectis Emerici Forgach ad archiducem Carolum.*

[96] *Negotium debitorum comitis Eccii a Salmis.*

[97] *Negotium commissariorum ad finium Austriae et Hungariae determinationem constituorum.*

[98] *Memoriale de diaeta pro laboribus ad Kapronza.*⁷⁴

[99] *Translatio literarum passae Budensem de data 2. Junii anno [15]76.*

[100] *Decretum Caesariae Majestatis pro literis assecratoriis super factam donationem Nicolo Bathory conficiendis.*⁷⁵

72 Egy supplicációja, amelyen saját majorságából származó marhák illetékmentes kihajtása kapcsán támadt harmincad-vita miatt adott be megalálható ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 107. Konv. B. fol. 18–19. Hátírata: „Humillima supplicatio Michaelis de Rcuca.” Továbbá „Camerac Hungaricae pro informatione et consilio mittendo. 18. Julii [15]75.” Hozzá tartozik még a Magyar Kamara véleménye 1575. július 26-ról uo. Fasc. 107. Konv. B. fol. 30–31.

73 Talán azonos: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 106. Konv. B. fol. 13. „De Cheitensiensis opinio. 2. Martii 1575.” Fogalmazvány. Vagy: „Opinio ad litteras archiducis de Cheitensibus.” Hátul: „Camerac Aulicae 13. Julii 1575. Pragae.” Ma: uo. Fasc. 107. Konv. B. fol. 17.

74 Ma: ÖStA HHStA UA Fasc. 109. Konv. B. fol. 71–72. „Memoriale pro serenissimo archiduce Carolo etc. in Cancellaria Hungarica expediendo. De dicta pro laboribus ad Kapronza. Ex consilio bellico. 19. Junii [15]76.”

75 A Szatmár megyei Óvári falu adománylevelének kiállítására felszólító, 1577. március 3-án kelt mandátum ma megalálható: UA AA Fasc. 111. Konv. A. fol. 11–12.

- [101] *Negotium pro indicenda diaeta Sclavonica cum literis binis archiducis de data 8. februarii praesentis anni* [15]77.⁷⁶
- [102] *Informatio Rueberj pro Nayd Thur. De anno* [15]76.
- [103] *Negotium ratione abusus circa supplicationum exhibitionem irreptus.*
- [104] *Negotium confirmandorum privilegiorum Semproniensium.*
- [105] *Informatio Rueberi de Paulo Pereghy de anno* [15]76.
- [106] *Negotium Stephani Balasy.*⁷⁷
- [107] *Opinio in negotio Petri Derencheny.*⁷⁸
- [108] *Literae episcopi Agriensis contra Tirnaviensem ratione concionatoris haeretici.*⁷⁹
- [109] *Decretum ratione literarum inscriptionalium super arcem Onod Christophoro ab Ungnad concedendarum.*^c
- [110] *Memoriale pro mandatis in Cancellaria Hungarica exarandis de deditioe colonorum ex consilio bellico.*⁸⁰

76 Ernő főherceg e tárgyban kelt levele ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 111. Konv. A. fol. 5–6. Károly főhercegé 1577. január 11. Grác keltezettel: uo. fol. 8–9. A Magyar Kamara e tárgyban kelt véleménye uo. (1577. február 1.) fol. 6–7.

77 Csupán egy fogalmazványra bukkantam, amely Balassa István Balassa János elleni ügyében kelt 1572. március 6-án. ÖStA HHStA UA Fasc. 98. Konv. B. fol. 104.

78 Csupán egy supplikációt találtam tőle, amelyet Borsod megyei Keresztúr falu érdekében adott be. ÖStA HHStA UA AA Fasc. 105. Konv. E. fol. 51.

79 Radéczy levele 1576. november 23-án kelt Pozsonyban. E levél mellett számos érdekes, a nagyszombati prédikátorra vonatkozó irat maradt meg, köztük Liszthy 1576. július 21-én kelt levelének fogalmazványa. Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. A. fol. 81–112.

c Oldalt megjegyezve: „dem herrn viceczler auf sein begeren ist alles in dieses sachen in ainem paggettl zugeschiekht worden. Adi (?) den 9. Septembris anno [15]77 laut zettl hieneben.”

80 Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. D. fol. 17–18. „Memoriale pro mandatis in Cancellaria Hungarica exarandis.” Más kéztől: „De deditioe colonorum.” Alul: „Ex consilio bellico ultimo Julii [15]76.”

[111] *Negotium ratione tutelae orphanorum Francisci Thurzonis.*⁸¹

[112] *Negotium Joannis Pethew ratione praeceptoriae Semproniensis.*⁸²

[XI] *Fasciculus continens negotium viduae Thurzonis, cum comitatu Arvensi et negotia Jacobi Kubini.*⁸³

[113] *Opinio episcopi Jauriensis [de] crucigeratu Semproniensi. 6. Julii anno [15]76.*

[114] *Negotium de iudice Veteri Zoliensis.*

[115] *Negotium consortis Emerici Forgach.*⁸⁴

[116] *Scriptum archiducis Ernesti ad episcopum Jauriensem de inquisitione arcium Sackmar et Tockay.*⁸⁵

81 Idevágó iratok akadnak: ÖStA HHStA UA Fol. 109. Konv. D. fol. 48–59. között. Thurzó Ferenc árvának ügye három alkalommal is előkerül gyors egymásutánban. A mostani említésen túl az alább olvasható özvegy Thurzóné, illetve Forgách Imre hitvese alatt is szerepelhettek a Konv. D. fol. 48–59. közé besorolt darabok.

82 Pethő János 1576. szeptember 2-án, Höfflányból kelt levelében kifogásolta, hogy Nádasdy Ferenc a meghalt soproni keresztes falujába (villa Cruciger) új plébánost helyezett be egy pozsonyi káplán, bizonyos Ferenc doktor (talán azonos Franciscus Strigoniensis pozsonyi kanonokkal), vele együtt Nádasdy-familiárisok is érkeztek, akik kiűzték Pethő embereit, jól megütlegettek Pethő hátsólovait, jogorvoslatot kér az ügyben. A hátón: „Ad consilium Hungaricum deferendum. Pro archiduce 9. Septembris [15]76.” Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 110. Konv. A. fol. 84.

83 Árva megye kérelme Thurzó Ferenc fiának, a fiatal Györgynek főispáni kinevezése iránt, továbbá Kubinyi Jakab, Árva megye alispánjának supplikációja Steger Rafael besztercebányai ispita (ispotály) oltárigazgatójának kölcsönadott 300 magyar forintjának és húsz tallérjának visszatérítése ügyében, ma megtalálható: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. D. fol. 42–57., 59–62.

84 Forgách Imre feleségének, Thurzó Ferenc özvegyének, Zrínyi Katalinnak kérelme gyermekcici jogának védelme érdekében. Ma: ÖStA HHStA UA AA Fasc. 109. Konv. D. fol. 50–53. Ugyanitt előtte Forgách Imre levelc Károly főherceghez. 1576. augusztus 30. Lietava. Uo. fol. 48–49.

85 A tokaji és szatmári provizorok hanyagsága miatt készült mandátum hátán ma csak ennyi áll: „De inquisitione Sakmat et Tokay.” Továbbá egy utasítás Liszthyhez: „Reverendissimo Jauricensi ut litteras patentes in margine notatus expediri et huc remitti iubeat. Decreto domini archiducis in consilio camerae aulicae. 11. Decembris [15]76. Huebcr.” ÖStA HHStA UA AA Fasc. 110. Konv. B. fol. 121–128.

[XII] Fasciculus literarum quarandarum ad quosdam Hungariae proceres et consiliarios de morte imperatoris defuncti.⁸⁶

[117] Negotium de supremo capitaneatu Cisdanubiano et de autoritate Simonis Forgach.

[118] Negotium Sackmariensium.

[XIII] Repertae item supplicationes nonnullae, eaque nondum expeditae, sed Cancellariae Hungaricae redditae sunt.

[XIV] Saccus item adhuc unus, propria reverendissimi episcopi Jauriensis negotia continens, repertus,^d qui scitu et volutantate domini secretarii Unverzagt eiusdem filio redditus fuit. 17. Martii anno [15]77.

ÖStA HHSStA UA AA Fasc. 111. Konv. A. fol. 19–27.

⁸⁶ Ernő főherceg levelci Radéczy István helytartóhoz (1577. március 8., 10.): ÖStA HHSStA UA AA Fasc. 111. Konv. A. fol. 13–16. Ernő levelc Zrínyi Györgyhöz (1577. március 10.): uo. fol. 17–18.

^d Kihúzva: *fuit*.

